

Звіт
про базове відстеження результативності
наказу Міністерства фінансів України від 09.08.2024 № 400
«Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства
фінансів України»

1. Вид та назва регуляторного акта, результативність якого відстежується, дата його прийняття та номер

Наказ Міністерства фінансів України від 09.08.2024 № 400 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 26.08.2024 за № 1302/42647 (далі – наказ № 400).

2. Назва виконавця заходів відстеження

Департамент податкової політики Міністерства фінансів України.

3. Цілі прийняття акта

Наказ № 400 розроблено з метою приведення положень наказів Міністерства фінансів України:

від 31.12.2015 № 1307 «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.01.2016 № 137/28267, зі змінами (далі – наказ № 1307);

від 28.01.2016 № 21 «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.01.2016 за № 159/28289, зі змінами (далі – наказ № 21), у відповідність до вимог Податкового кодексу України (далі – Кодекс), з урахуванням змін, внесених законами України від 07.02.2023 № 2918-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг» (далі – Закон № 2918-IX) та від 09.05.2024 № 3706-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей експорту окремих видів товарів у період дії воєнного стану» (далі – Закон № 3706-IX).

Відповідно до змін, внесених Законом № 3706-IX, Кодекс доповнено новим пунктом 97 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення», згідно з яким тимчасово, на період дії режиму експортного забезпечення, запровадженого Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 19² Закону України від 16.04.1991 № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність», зі змінами (далі – Закон № 959-XII), до операцій з вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту окремих видів товарів застосовується особливий порядок оподаткування податком на додану вартість, яким, зокрема, передбачено, що:

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [3FAA9288358EC0030400000065FC2E00F2CFE700](#)

Підписувач [Марченко Сергій Михайлович](#)

Дійсний з [29.08.2025 15:00:00](#) по [29.08.2027 15:00:00](#)

Міністерство фінансів України

11310-08-5/5844 від 26.02.2026

операції з вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту окремих видів товарів оподатковуються за ставками податку, визначеними пунктом 193.1 статті 193 Кодексу, при цьому право на застосування до таких операцій нульової ставки податку на додану вартість виникає у платників податку, які відповідають визначеним Кодексом вимогам;

податкова накладна складається окремо на кожну позицію товару та підлягає реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) до дня подання митної декларації для митного оформлення окремих видів товарів;

базою оподаткування податком на додану вартість для таких операцій є договірна (контрактна) вартість окремих видів товарів, але не менше ніж мінімально допустимі експортні ціни, визначені відповідно до статті 19² Закону № 959-ХІІ за офіційним курсом валюти України до іноземної валюти, встановленим Національним банком України (далі – НБУ), що діє на 0 годин дня реєстрації податкової накладної (у разі здійснення таких операцій на підставі форвардного контракту базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість окремих видів товарів, зазначена у такому контракті, але не менше ніж мінімально допустимі експортні ціни, визначені відповідно до статті 19² Закону № 959-ХІІ на дату підписання форвардного контракту за офіційним курсом валюти України до іноземної валюти, встановленим НБУ, що діє на 0 годин дня підписання такого контракту);

операції з вивезення за межі митної території України окремих товарів відобразатимуться у складі податкової декларації з податку на додану вартість (далі – декларація) за звітний (податковий) період, на який припадає дата оформлення митної декларації на такі товари;

після завершення розрахунків за відповідною операцією з експорту окремих видів товарів платник податку здійснює коригування показників податкової накладної, складеної за такими операціями, що передбачає застосування нульової ставки податку на додану вартість та зменшення нарахованої суми податку на додану вартість. У разі виникнення від'ємного значення суми за результатами такого коригування податкових зобов'язань платник податку має право на бюджетне відшкодування податку на додану вартість відповідно до підпункту «б» пункту 200.4 статті 200 Кодексу.

Також Законом № 3706-ІХ внесено зміни до пункту 201.1 статті 201 Кодексу, згідно з якими перелік обов'язкових реквізитів податкової накладної доповнено інформацією, згідно з якою у разі складання платником податкової накладної за операціями з вивезення товарів за межі митної території України у такій податковій накладній зазначається: дата та номер митної декларації; дата та номер договору (контракту). У податковій накладній, що складається за операціями з вивезення товарів за межі митної території України на підставі форвардного контракту, зазначається відповідна відмітка про форвардний контракт.

Крім того, Законом № 2918-ІХ приведено, зокрема, положення розділу V Кодексу у відповідність із Законом України від 05.10.2017 № 2155-VIII «Про

електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», зі змінами (далі – Закон № 2155-VIII), у зв'язку з удосконаленням державного регулювання у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг на основі законодавства Європейського Союзу та досвіду держав – членів Європейського Союзу для спрощення доступу до електронних послуг.

З огляду на зазначене, у наказі № 400 внесено зміни до форми податкової накладної та Порядку її заповнення, затверджених наказом № 1307, і форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість, затверджених наказом № 21, та приведено їх положення у відповідність до вимог Кодексу, з урахуванням змін, внесених Законом № 3706-IX, шляхом доопрацювання та доповнення інформацією, яка дозволить реалізувати податкові механізми у частині застосування режиму експортного забезпечення, та Законом № 2918-IX у частині узгодження із Законом № 2155-VIII.

Також з метою автоматизації проведення камеральних перевірок суб'єктів господарювання з питань достовірності нарахування сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість у наказі № 400 передбачено:

об'єднання додатків 2 та 3 до декларації в додаток 2 (Д2). У такому об'єднаному додатку 2 (Д2) передбачено здійснювати в повному обсязі облік та розшифровку сум від'ємного значення з податку на додану вартість, обрахунок суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість та суми, яка зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду.

Такі зміни запроваджено, зокрема для зниження кількості арифметичних та методологічних помилок, які здійснюють платники податку, підвищення загального рівня обізнаності щодо порядку заповнення податкової звітності з податку на додану вартість, а також з метою зменшення випадків ініціювання документальних позапланових перевірок таких платників податку, у тому числі щодо достовірності нарахування суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

4. Строк виконання заходів відстеження

Заходи з базового відстеження наказу № 400 проведено з 10.12.2025 по 26.12.2025.

5. Тип відстеження

Базове відстеження.

6. Методи одержання результатів

Для проведення базового відстеження результативності наказу № 400 використано статистичні методи одержання результатів відстеження.

7. Дані та припущення, на основі яких відстежувалася результативність, а також способи отримання даних

Збір статистичних даних проводився через здійснення аналізу на основі офіційних даних Державної податкової служби України, отриманих з Реєстру платників податку на додану вартість, Єдиного банку даних про платників податків – юридичних осіб та Реєстру самозайнятих осіб, ЄРПН та інших баз даних ДПС.

8. Кількісні та якісні значення показників результативності акта

Основними показниками результативності наказу № 400 є кількість: зареєстрованих платників податку на додану вартість та сума збору податку на додану вартість до державного бюджету; зареєстрованих в ЄРПН зведених податкових накладних, складених у зв'язку з використанням виробничих або невиробничих засобів, інших товарів / послуг не в господарській діяльності, в яких у верхній лівій частині зазначено тип причини «13», крім того податкових накладних, складених за операціями з вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту окремих видів товарів, в яких у верхній лівій частині зазначено тип причини «22»; поданих додатків 2 (Д2) у складі декларації в яких проведено розшифровку сум від'ємного значення з податку на додану вартість, обрахунок суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість та суми, яка зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду.

За результатами аналізу показників результативності наказу № 256 у межах його базового відстеження встановлено, що станом на 01.09.2025 загальна кількість зареєстрованих платників податку на додану вартість становила 248 472 особи, що на 0,66 відс. або на 1 620 платників більше, порівняно з аналогічним періодом минулого року. Збільшення кількості зареєстрованих платників податку на додану вартість також позитивно вплинуло на динаміку показника щодо суми збору до державного бюджету з податку на додану вартість за порівнювані періоди.

Так, станом на 01.09.2025 сума збору податку на додану вартість до державного бюджету становила 312 441,78 млн грн, що на 49 464 млн грн або на 18,81 відс. більше, порівняно з показниками станом на 01.09.2024.

Водночас за 2024 рік (станом на 01.01.2025) при загальній кількості зареєстрованих платників податку на додану вартість 248 053 осіб сума збору з податку на додану вартість до державного бюджету становить 414 303,60 млн гривень.

Щодо аналізу показників результативності застосування платниками податку основних положень, визначених у наказі № 400.

За період базового відстеження, починаючи з дати набрання чинності наказом № 400, у складі декларацій було подано 1 037 264 додатків 2 (Д2), у яких платниками податку застосовано новий порядок декларування інформації про розшифровку сум від'ємного значення з податку на додану вартість,

обрахунок суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість та суми, яка зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду. У результаті такі зміни забезпечили чіткий та уніфікований підхід до відображення розрахункових показників, мінімізуючи, зокрема ризики арифметичних і методологічних помилок при визначенні сум, що підлягають бюджетному відшкодуванню податку на додану вартість, а також сприяють спрощенню контролю і перевірки показників податкової звітності з податку на додану вартість з боку контролюючих органів.

Також наказом № 400 уточнено порядок складання зведених податкових накладних у зв'язку з використанням виробничих або невиробничих засобів, інших товарів / послуг не в господарській діяльності, в яких у верхній лівій частині зазначено тип причини «13», яким передбачено, що заповнення таких податкових накладних з дати набрання чинності цим наказом (01.10.2024) здійснюється у загальному порядку.

Загалом за період базового відстеження наказу № 400 (з 01.10.2024 по 30.09.2025) у ЄРПН зареєстровано 398 886 зведених податкових накладних та розрахунків коригування до них, складених у зв'язку з використанням виробничих або невиробничих засобів, інших товарів / послуг не в господарській діяльності, в яких у верхній лівій частині зазначено тип причини «13» із застосуванням нового порядку щодо їх заповнення, визначеного в наказі № 400, на загальну суму податку на додану вартість 16 504,05 млн гривень.

Зокрема, за вказаний період платниками податку на додану вартість було складено та зареєстровано в ЄРПН 330 123 822 податкові накладні та розрахунки коригування до них на загальну суму податку на додану вартість – 3 045 097,77 млн гривень.

Крім того, результати базового відстеження наказу № 400 свідчать про досягнення визначених цілей його регулювання в частині позитивної практики застосування платниками податку режиму експортного забезпечення, який відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29.10.2024 № 1261 «Про запровадження режиму експортного забезпечення» запроваджено з 01.12.2024.

Так, за період з 01.12.2024 по 30.09.2025 у ЄРПН зареєстровано 58 155 податкових накладних, складених за операціями з вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту окремих видів товарів, в яких у верхній лівій частині зазначено тип причини «22», у тому числі 54 143 податкові накладні із застосуванням нульової ставки податку на додану вартість, які складено платниками податку, що відповідають критеріям, визначеним у підпункті «а» підпункту 97.2 пункту 97 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Наведені показники слугуватимуть джерелом порівняльних даних для аналізу результативності наказу № 400 під час проведення повторного відстеження.

9. Оцінка результатів реалізації регуляторного акта та ступеня досягнення визначених цілей

За результатами аналізу відстеження можна зробити висновок про те, що в цілому шляхом прийняття наказу № 400 забезпечено виконання вимог Кодексу з урахуванням змін, внесених законами № 2918-IX, № 3706-IX та № 2155-VIII, стосовно застосування суб'єктами господарювання – платниками податку на додану вартість норм податкового законодавства в частині виконання своїх обов'язків щодо заповнення податкової накладної, податкової звітності з податку на додану вартість, а також в частині реалізації режиму експортного забезпечення.

Ефективність впровадження визначених наказом № 400 цілей забезпечено, зокрема, завдяки досягненню високого рівня поінформованості зареєстрованих платниками податку на додану вартість суб'єктів господарювання щодо основних положень зазначеного наказу і дотримання його вимог, у тому числі в період дії воєнного стану в Україні.

Міністр фінансів України

Сергій МАРЧЕНКО